

TAMPERE.
FINLAND

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN RAKENNESUUNNITELMA 2040+

Tampereen lausunto rakennesuunnitelman luonnoksesta

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma

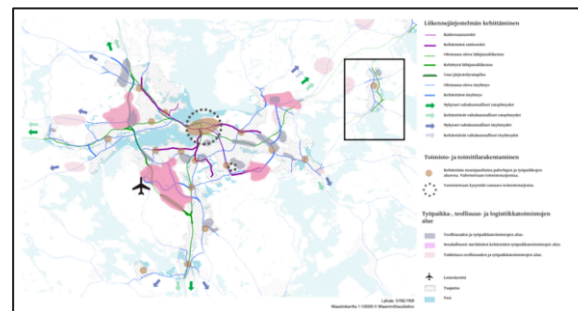
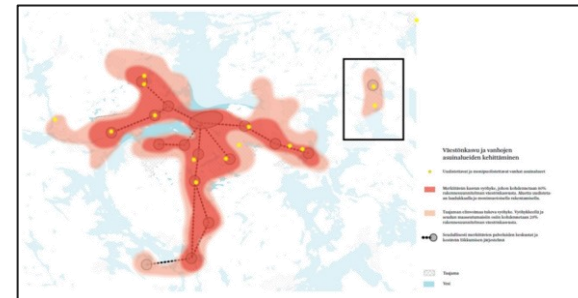
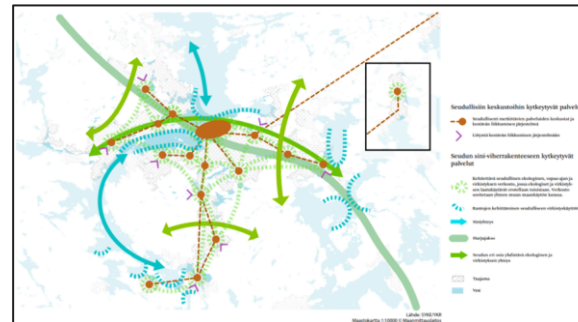
Rakennesuunnitelmalla linjataan kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen ratkaisuja yli kuntarajojen seudullista elinvoimaa korostaen. Suunnitelman runkona on seudullisesti merkittävän maankäytön ja siihen kytkeytyvän liikennejärjestelmän ratkaisut. Poliittisena tahdonilmauksena suunnitelman tarkoitus on vahvistaa kuntien sitoutumista omalla kaavoituksellaan seudulliseen kehitykseen. Rakennesuunnitelma on myös kaupunkiseudun viesti maakunnalliseen suunnitteluun. Rakennesuunnitelmalla tuetaan lisäksi seudun ja valtion välistä MAL-neuvottelumenettelyä.

Seutuhallitus on käynnistänyt vuonna 2014 hyväksytyn rakennesuunnitelman 2040 päivitystyön 27.4.2022, joka nojaa uuteen seutustrategiaan Vehreä metropolimme 2040. Lähtökohta-analyysin mukaan aiempien rakennesuunnitelmien ratkaisut ovat jalkautuneet hyvin kuntien kaavoitukseen ja liikenteen suunnitteluun kaupunkiseudulla. Näin ollen rakennesuunnitelman päivitys laaditaan edellisissä rakennesuunnitelmissa tehtyjen yhdyskuntarakenteeseen liittyvien valintojen päälle, niitä kunnioittaen ja tarkentaen. Työssä huomioidaan Vehreä metropolimme -seutustrategia, aiemmin valmistuneet seudulliset osaohjelmat ja suunnitelmat, mm. asuntopoliittinen ohjelma sekä tuore joukkoliikenteen suuntaviivat -selvitys.

Rakennesuunnitelman sisältö

Raportti "Vihreä metropolimme 2040", joka sisältää lähtökohdat ja tavoitteet sekä vaikutusarvioinnin

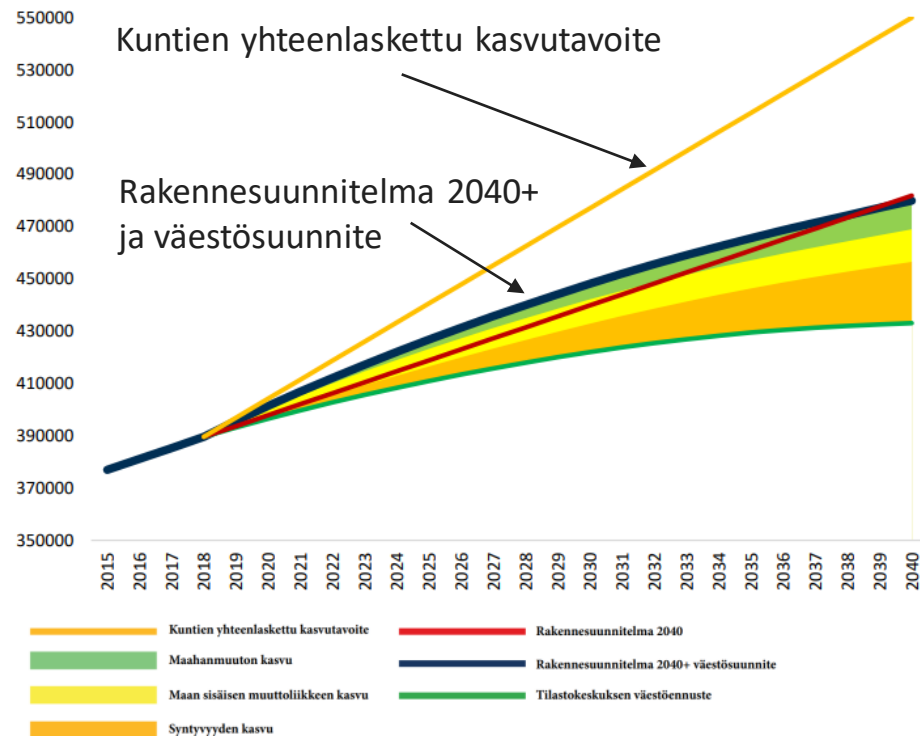
Tavoiteltu yhdyskuntarakenteen kehitys on esitetty kolmella teemakartalla

Lumoava arki (Arki) Seudullisesti merkittävät keskuksat, kestävä liikkuminen ja seudun sinivihreä verkosto

Fiksu kasvu (Rakenne) Kasvun kohdentuminen, monipuolistettavat asuinalueet sekä vahvan joukkoliikenteen vyöhyke

Maailmalle avoin (Yhteydet) Elinkeinojen maankäyttötarpeet sekä seudullisesti merkittävät työpaikka-alueet ja yhteistyön mahdollisuudet. Kokonaisuutta täydentävät liikenneyhteydet seudulta ulospäin.

Rakennesuunnitelman kasvu

Kunta	Osuus väestönkasvusta %
Kangasala	8,6
Lempäälä	8,6
Nokia	8,6
Orivesi	1,0
Pirkkala	8,6
Tampere	55,0
Vesilahti	1,0
Ylöjärvi	8,6

- Kaupunkiseudun väkiluku 31.12.2022 oli 409 342 asukasta
- Tavoite vuonna 2040 on 480 000 asukasta eli kasvua 71 000
- Tavoite on maltillisempi kuin kuntien kaavoissaan tavoittelema kasvu

- Tasapainoinen kehitys, kaikki kunnat kasvavat
- Tampereen osuus kasvutavoitteesta on 55 %
- Vuotuinen kasvutavoite noin 4 200 asukasta

Asuntotuotanto

- Seudun asuntotuotantotavoite on 46 900 vuoteen 2040 mennessä
- Kohtuuhintainen asuntotuotanto
 - osuus kuntien tavoitteesta on seututasolla 25 % eli 11 700 asuntoa vuoteen 2040 mennessä
 - suunnataan keskustoihin ja merkittävän kasvun vyöhykkeelle
 - keskeinen väline asuinalueiden hyvinvointierojen tasaamisessa sekä vanhojen alueiden uudistamisessa ja monimuotoistamisessa
- ARA-rakentamisen toimintamallien tarkistaminen:
 - ARA-rakentamisen yhteydessä tulee mahdollistaa myös liikerakentaminen alueilla
 - ARA-rakentamisessa tulee varmistaa pysäköintilaitoksiin perustuva pysäköinti
 - Kunnat huolehtivat kohtuuhintaisen rakentamisen edellytyksistä keskustoissa ja joukkoliikennevyöhykkeellä.
- Taajaman elinvoimaa tukevalla vyöhykkeellä edistetään monimuotoista ja pienimuotoista ARA-rakentamista ja suositaan uudentyyppisiä asumisen kokeiluja (esim. osuuskunta-asuminen ja ryhmärakennuttaminen)

Kohtuuhintaisen asuntotuotannon kuntakohtaiset osuudet.

Kunta	Tavoite 2040 mennessä %
Kangasala	20
Lempäälä	20
Nokia	20
Orivesi	10
Pirkkala	20
Tampere	30
Vesilahti	5
Ylöjärvi	20
Kaupunkiseutu	25

Rakennesuunnitelman periaatteet

Ekologinen kestävyys: Ilmastonmuutos, biodiversiteetti.

Rakennesuunnitelman ratkaisulla hillitään ilmastonmuutosta ja varaudutaan sen seurauksiin. Eheä rakenne ja luonnon viherverkot edistävät ekologista kestävyttä. (Tavoitteet 1,5, 7)

Taloudellinen kestävyys: Elinvoima.

Rakennesuunnitelman ratkaisulla vahvistetaan seudun elinvoimaa. Keskustojen kehittäminen ja kansainvälistyminen tukevat asukkaiden, yritysten ja kuntien menestymistä. (Tavoitteet 2 ja 4)

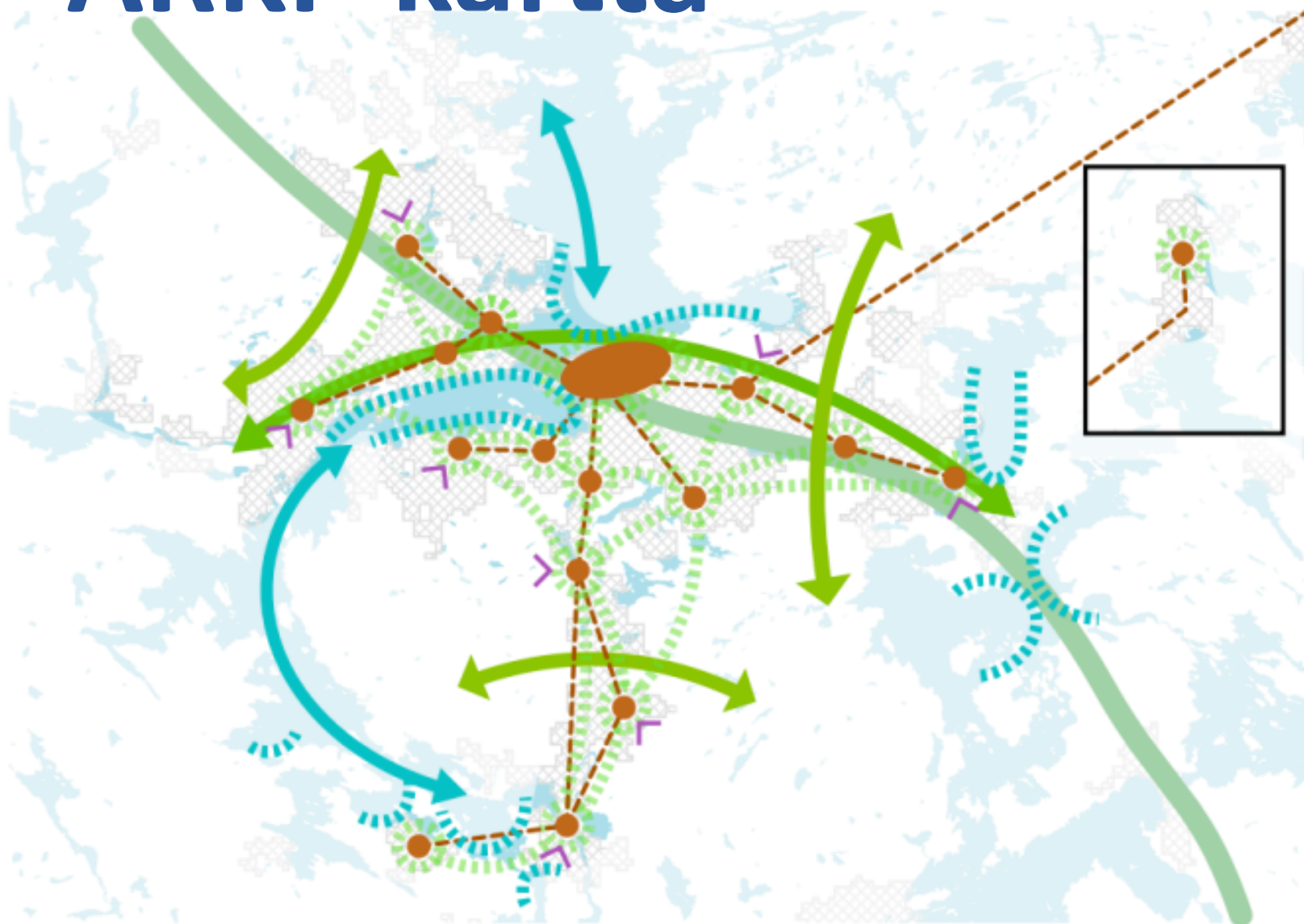
Sosiaalinen kestävyys: Eriytyminen, osallisuus.

Rakennesuunnitelman ratkaisulla tuetaan tasa-arvoisuutta edistävää kaupungistumista. Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehittäminen, palvelujen saavutettavuus ja liikkumisen helppous lisäävät asukkaiden voimavaroja ja osallisuutta. (Tavoitteet 3 ja 6)

Rakennesuunnitelman tavoitteet

1. Eheyttämme yhdyskuntarakennetta
2. Kehitämme keskustoja ja keskuksia
3. Parannamme asuinympäristöjen kauneutta, laatua ja monipuolisuutta
4. Vahvistamme elinkeinoelämää ja kansainvälisyyttä
5. Lisäämme kestävästä liikkumisesta (liikenneverkko)
6. Suunnittelemme palveluja ja palveluverkkoa seudullisesti
7. Vahvistamme vetovoimaista vehreyttä
8. Huomioimme energiamurroksen

ARKI -kartta

Seudullisiin keskuksiin kytkeytyvät palvelut

- Seudullisesti merkittävien palveluiden keskustat ja kestävä liikuminen järjestelmä
- Liityntä kestävä liikuminen järjestelmään

Seudun sini-viherrakenteeseen kytkeytyvät palvelut

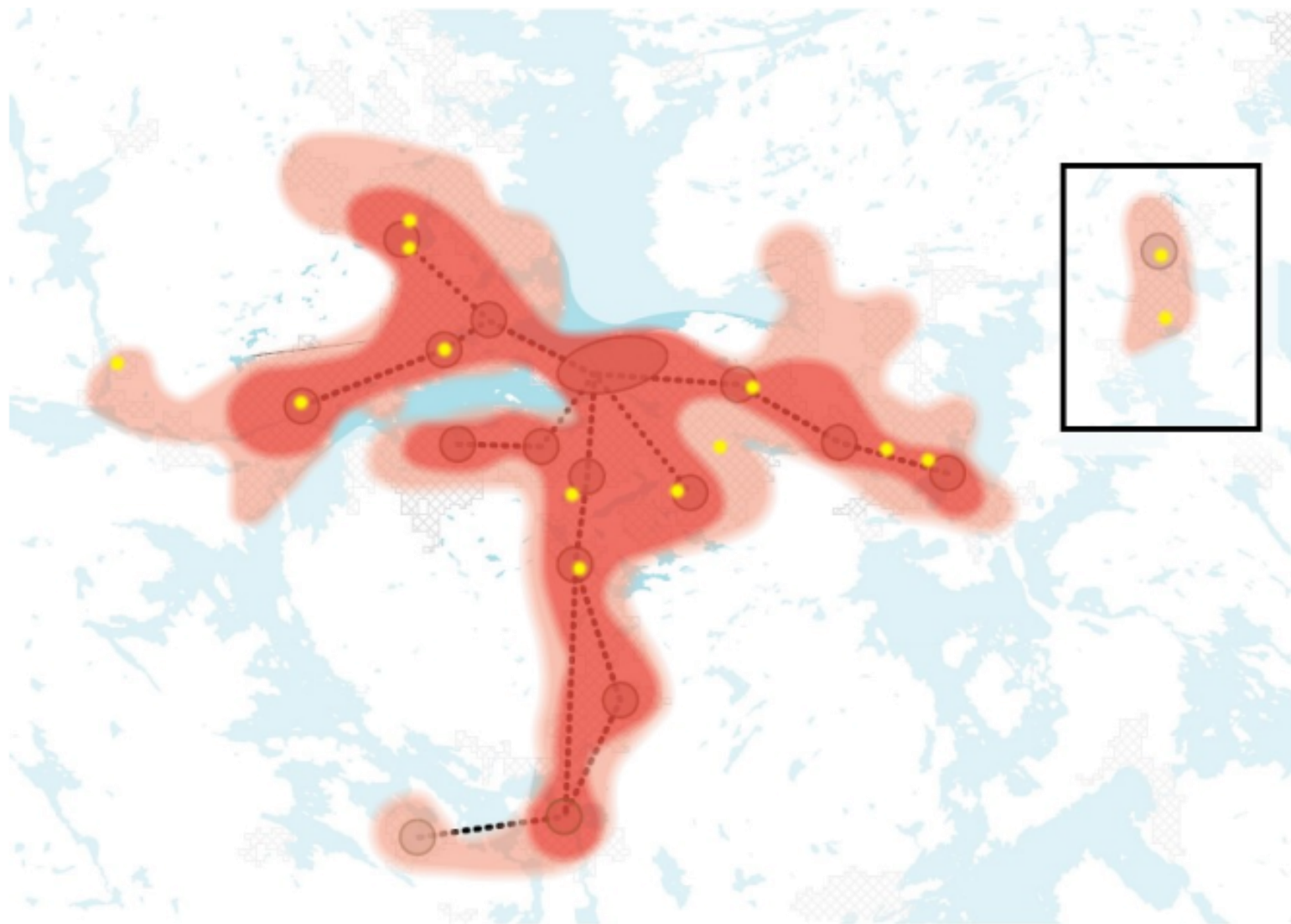
- Kehitettävä seudullinen ekologinen, vapaa-ajan ja virkistysverkosto, jossa ekologiset ja virkistyskäytävät erotellaan toisistaan. Verkosto sovitetaan yhteen muun maankäytön kanssa.
- Rantojen kehittäminen seudulliseen virkistyskäyttöön
- Siniyhteys
- Harjujakso
- Seudun eri osia yhdistävä ekologinen ja virkistysyhteys
- Taajama
- Vesi

ARKI -kartta

Kartat sisältö liittyy palvelujen, vapaa-ajan ja virkistyksen teemoihin. Kartalla on esitetty:

Seudullisesti merkittävien keskusten verkosto , joka noudattelee aikaisempien rakennesuunnitelmien ratkaisuja ja tavoitteita.	Tampereelta ydinkeskusta (ulottuu TAYS:n ja Hakametsän alueille) Lielähti-Hiedanranta, Tesoma, Lakalaiva, Hervanta ja Koilliskeskus
Seudullinen ja ylikunnallinen tavoitetila sini-viherrakenteesta , joka puuttuu aikaisemmista rakennesuunnitelmista. Ekologinen ja virkistyksen erillinen tarve huomioitu. Keskeisinä laatutekijöinä esitetään seutua halkova harjujakson, taajamien rantojen ja keskustojen väliset kytkökset viherrakenteeseen. Viherrakenne tukee ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ratkaisun perustana on metsäekologinen verkosto (ELY-keskuksen inventointiaineisto) ja virkistysellisesti merkittävät ympäristöt ja luonnonsuojelualueet.	Tampereella keskustojen välillä kehitettävät ekologinen, vapaa-ajan ja virkistyksen verkosto. Pyhäjärven ja Näsijärven virkistyskäyttö ja siniyhteydet, harjujakso Epilän-Pyyntikin-Aakkulan kohdalla, ekologinen- ja virkistysyhteys kapean kannaksen kohdalla (itä-länsisuunta) ja Hervanta-Nurmi (etelä-pohjoissuunta)
Kestävän liikkumisen järjestelmä säteittäisesti kohti Tampereen keskustaa.	Tampereella Tesoma kytketty Lielähti-Hiedanrantaan, jonka lisäksi Lakalaiva, Hervanta ja Koilliskeskus kytkeytyvät keskustaan, ei keskusten välisiä kytköksiä.
Liityntäpisteet kestävän liikkumisen järjestelmään.	Tampereella Koilliskeskus

RAKENNE-kartta

Väestönkasvu ja vanhojen asuinalueiden kehittäminen

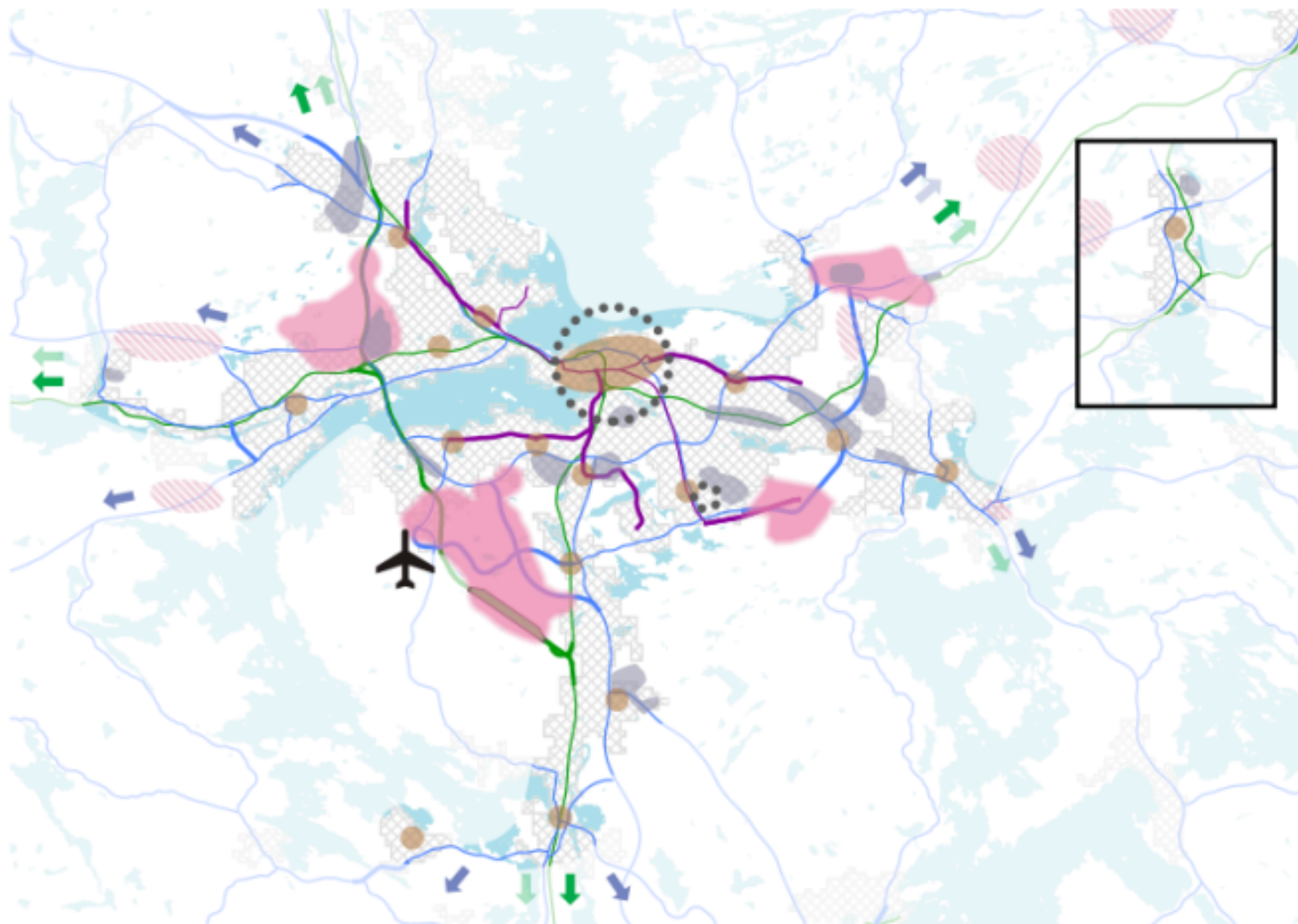
- Uudistettavat ja monipuolistettavat vanhat asuinalueet
- Merkittävän kasvun vyöhyke, johon kohdennetaan 80% rakennesuunnitelman väestönkasvusta. Aluetta uudistetaan laadukkaalla ja monimuotoisella rakentamisella.
- Taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke. Vyöhykkeellä ja seudun maaseutumaisiin osiin kohdennetaan 20% rakennesuunnitelman väestönkasvusta.
- Seudullisesti merkittävien palveluiden keskukset ja kestävä liikunnan järjestelmä
- Taajama
- Vesi

RAKENNE -kartta

Kartat sisältö liittyy väestönkasvun ja vanhojen asuinalueiden kehittämiseen. Kartalla on esitetty:

Uudistettavat ja monipuolistettavat vanhat asuinalueet .	Tampereelta Tesoma, Multisilta, Hervanta, Kaukajärvi ja Linnainmaa.
Merkittävän kasvun vyöhyke , jolle kohdennetaan 80 % rakennesuunnitelman väestönkasvusta. Aluetta uudistetaan laadukkaalla ja monimuotoisella rakentamisella.	Tampereen kantakaupunki sisältyy vyöhykkeeseen Hervanta-Koilliskeskus välistä aluetta (Kaukajärvi-Hankkio-Linnainmaa) lukuun ottamatta
Taajaman elinvoimaa tukeva vyöhyke . Vyöhykkeelle ja seudun maaseutumaisiin osiin varataan laskennallisesti 20 % rakennesuunnitelman väestönkasvusta. Käsittää taajaman laajentumisen alueet .	Tampereelta Hervanta-Koilliskeskus välinen alue (Kaukajärvi-Hankkio-Linnainmaa) sekä Tasanne ja Olkahinen. Nurmiin laajentuva taajama sisältyy alueeseen.

YHTEYDET -kartta

Liikennejärjestelmän kehittäminen

- Raitiovaunureitti
- Kehitettävä raitioveitti
- Olemassa oleva lähijunaliikenne
- Kehitettävä lähijunaliikenne
- Uusi järjestelyratapiha
- Olemassa oleva tieyhteys
- Kehitettävä tieyhteys
- Nykyiset valtakunnalliset ratayhteys
- Kehitettävät valtakunnalliset ratayhteys
- Nykyiset valtakunnalliset tieyhteys
- Kehitettävät valtakunnalliset tieyhteys

Toimisto- ja toimitilarakentaminen

- Kehitetään monipuolisina palvelujen ja työpaikkojen alueena. Vahvistetaan toimitotarjontaa.
- Varmistetaan kysyntää vastaava toimitotarjonta.

Työpaikka-, teollisuus- ja logistiikkatoimintojen alue

- Teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alue.
- Seudullisesti merkittävä kehitettävä työpaikkatoimintojen alue.
- Tutkittava teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alue.
- Lentokenttä
- Taajama
- Vesi

Lähde: SYKE/YKR

Maastokartta 1:10000 © Maanmittauslaitos

YHTEYDET -kartta

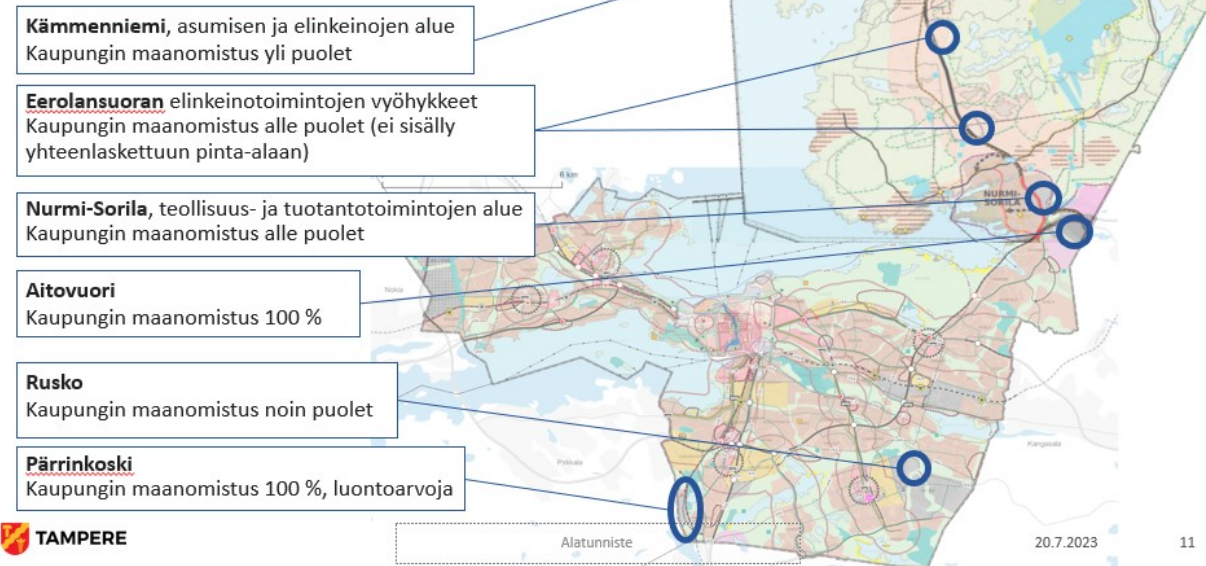
Kartat sisältö liittyy elinkeinoihin ja yhteyksiin. Kartalla on esitetty:

Toimisto- ja toimitila rakentaminen: seudullisesti merkittävät keskustat ja alueet, joilla varmistetaan kysyntää vastaava toimistotarjonta	Tampereelta keskustan lisäksi (ulottuu TAYS:n ja Kaleva-Hakametsän alueille) Tesoma, Multisilta, Hervanta, Kaukajärvi ja Linnainmaa. Toimistarjonnan varmistaminen (koko kaupunkiseudulla) keskustassa ja Hervannassa.
Työpaikka, teollisuus ja logistiikkatoimintojen alueet: - Teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alueet - Seudullisesti merkittävä kehitettävä työpaikkatoimintojen alue - Tutkittava teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alue	Tampereella teollisuuden ja työpaikkatoimintojen alueina Myllypuro, Sarankulma, Lahdesjärvi, Nekala, Rusko ja Tarastenjärvi. Seudullisesti merkittäviä alueita ovat Myllypuro ja Tarastenjärvi osana laajempia kuntarajat ylittäviä kokonaisuuksia. Tampereelle ei sijoitu uusia tutkittavia alueita.
Olemassa oleva ja kehitettävä raitiotie	Tampereella rakennettu ja rakenteilla olevat raitiotielinjojen lisäksi kehitettävänä linjoina esitetty Härmälänrantaan ja Koilliskeskukseen sekä Vuorekseen ulottuvat ratahaarat
Olemassa oleva ja kehittyvä lähijunaliikenne (ei asemia)	Tampereen osalta päärata, Porin ja Oriveden ratasuunnat on osoitettu olemassa oleviksi lähijunaliikenteen suunniksi.
Uusi järjestelyratapiha	Uuden järjestelyratapihan toteuttaminen Pirkkalan ja Lempäälän rajaseudulle vapauttaa nykyisen järjestelyratapiha-alueen ja sen varoalueet (noin. xx ha) Tampereen keskustan eteläpuolelta muuhun maankäyttöön
Olemassa oleva ja kehitettävä tieyhteys	Tampereen osalta kaupunkialueelle sijoittuvat maantiet on osoitettu olemassa oleviksi tieyhteyksiksi. Kehittyväksi yhteydeksi on osoitettu Nurmin ohitustie.
Nykyiset ja kehitettävät valtakunnalliset ratayhteydet	Nykyiset ratayhteydet kaikkiin suuntiin on osoitettu kehitettäväksi.
Nykyiset ja kehitettävät valtakunnalliset tieyhteydet	Nykyiset tieyhteydet Oriveden ja Lahden suuntiin on osoitettu kehitettäväksi.
Lentokenttä	Tampere-Pirkkalan lentokentän elinvoimaisuutta tuetaan kehittämällä valtatiekytkentöjä ja yritysalueita.

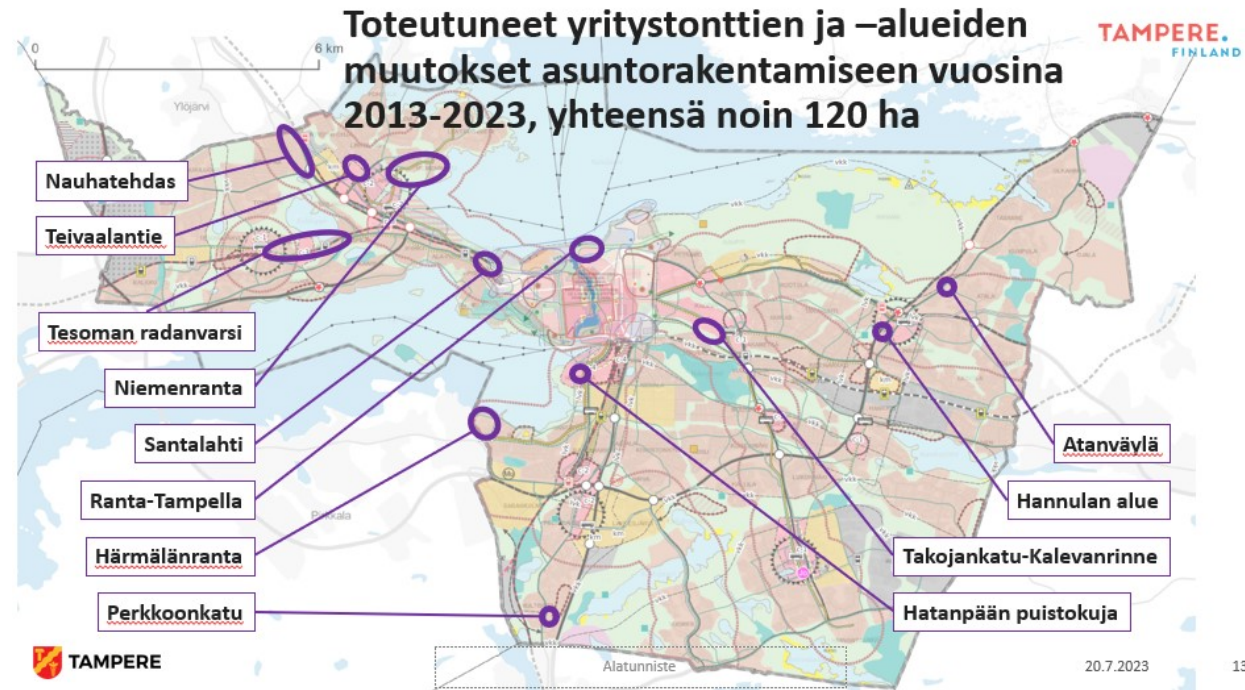
Uudet yritysalueet tärkeitä Tampereelle

Tampereen osalta kantakaupungin kasvu viime vuosikymmeninä on perustunut teollisuudelta vapautuneiden alueiden uudistumiseen ja täydentymiseen ja kehityksen jatkumiseen on varauduttu voimassa olevassa yleiskaavassa. Uusi eteläinen alue elinkeinoelämän tarpeiden turvaamiseksi on tärkeää paitsi Tampereen niin koko kaupunkiseudun eheytyväksi kehittyvän yhdyskuntarakenteen varmistamiseksi. Tampereen kaavavaranto tilaa vaativille toimijoille on vähäistä.

Yleiskaavassa osoitettu asemakaavoittamaton yritystonttivaranto, yhteensä noin 150 ha

Toteutuneet yritystonttien ja -alueiden muutokset asuntorakentamiseen vuosina 2013-2023, yhteensä noin 120 ha

Yleiskaava mahdollistaa yritystonttien ja -alueiden muutoksen keskusta- ja asumistoiminnoille, poistuma yhteensä noin 110 ha

Lausuntopyyntö

Tampereen kaupunkiseudun seutuhallitus hyväksyi 31.5.2023 Rakennesuunnitelman 2040+ luonnoksen lähetettäväksi lausunnoille kaupunkiseudun kuntiin ja sidosryhmille. Tampereen kaupunkiseutu on pyytänyt Tampereen kaupungilta lausuntoa suunnitelman luonnoksesta 6.6.2023. Lausuntoa on pyydetty 28.8.2023 mennessä.

Lausunnoissa Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä pyytää kiinnittämään huomioita seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten kokonaisuus tukee **kaupunkiseudun kilpailukykyä ja elinvoimaa**?
2. Miten kokonaisuus tukee **kolmea kestävyttä, taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen** kestävyys?
3. Miten päivityksen painopisteet - **vehreys, asuinalueiden eriytymisen ehkäisy, kestävä liikkuminen ja elinkeinojen kehittyminen** – vaikuttavat seudun tulevaisuuteen?
4. Miten Rakennesuunnitelman 2040+ **toimeenpanoa** tulisi priorisoida?
5. Miten Rakennesuunnitelma 2040+ **huomioidaan kuntanne/organisaationne** toiminnassa/suunnittelussa?
... sekä nostamaan esiin **muita huomioita** Rakennesuunnitelmasta 2040+.

Lausunnon valmistelu

Seutuhallitus käsittelee kunnista ja sidosryhmiltä saadut lausunnot ja lähettää niiden pohjalta viimeistellyn rakennesuunnitelman kuntien valtuustoihin hyväksyttäväksi 27.9.2023. Tavoitteena on, että kaupunkiseudun kunnat hyväksyvät Rakennesuunnitelma 2040+ lokakuussa 2023. Rakennesuunnitelmaa käytetään pohjana MAL-sopimusneuvotteluissa (sopimuskausi 2024-2027). Sopimusneuvottelut alkanevat syys-lokakuussa 2023.

Tampereen lausunnon valmistelusta vastanneet viranhaltijat ovat osallistuneet rakennesuunnitelman valmisteluun Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän koordinoimissa maankäyttö ja asuminen (MASTO) sekä liikennejärjestelmä (LJS) –työryhmissä. Lisäksi valmistelua varten on hyödynnetty alatyöryhmien työskentelyä mm. asuntotuotannon, keskustan, viherverkon, lähijunaliikenteen kehittämisen ja paikkatietojen hyödyntämisen osalta.

Tampereen kaupungin lausunnon ovat valmistelleet Kaupunkiympäristön palvelualueelta kaupunkiympäristön suunnittelun, kestävän kaupungin ja joukkoliikenteen –palveluryhmien viranhaltijat sekä Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueelta kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka –palveluryhmän viranhaltijat.

Lausunto

1. Miten kokonaisuus tukee kaupunkiseudun kilpailukykyä ja elinvoimaa?

- Kestävyystavoitteet ja yhdyskuntarakenteen laatu oikeat valinnat sisällöiksi, kokonaisuus on hallittu ja hyväksyttävä näkemys seudun tulevaisuudesta
- Hidastuva väestönkasvu on realiteetti
- Kasvun kohdistetaan tukemaan joukkoliikennejärjestelmää
- Kohtuuhintainen asuntotuotanto on varmistettava
- Elinkeinotoimintojen kasvuun ja investointeihin on varattava 'uusia' alueita
- Kaupunkiseudun eteläisestä lentomelualueelle sijoittuvasta yritysalueesta uusine liikenneyhteyksineen voidaan rakentaa valtakunnallinen logistiikan keskus
- Olemassa olevan kaupunkirakenteen uudistaminen ja täydentäminen on mahdollista kun yritysten on mahdollista hakeutua uuteen sijaintiin

Lausunto

2. Miten kokonaisuus tukee kolmea kestävyttä, taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys?

- Rakennesuunnitelma kuvaa kestävyystavoitteita hyvin
- Kasvusta aiheutuu vaikutuksia, yhdyskuntarakenteen täydentyminen ja tiivistyminen mahdollistaa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen laatuparannukset
- Taajaman laajentumisen vaikutukset luonto- ja virkistysarvoihin huomioitava tarkasti
- Luontoarvojen ja ilmastonmuutoksen viherverkolle kohdistuvien vaatimusten toteutumiseksi seudullisen yhteistyön kehittämisestä sovittava nopealla aikataululla
- Suunnitelmaa toteutettaessa on huomattava, että kasvatavoitteiden ja etenkin ekologisten kestävyystavoitteiden välillä on sisäänrakennettu ristiriita, mikä on huomioitava yhteensovitus- ja johtamisprosesseissa

Lausunto

3. Miten päivityksen painopisteet - vehreys, asuinalueiden eriytymisen ehkäisy, kestävä liikkuminen ja elinkeinojen kehittyminen – vaikuttavat seudun tulevaisuuteen?

- Painopisteet kohdistuvat kriittisiin tekijöihin
- Asuinalueiden eriytymiskehityksen hillintä vaatii panostuksia vanhojen asuinalueiden kehittämiseen
- Elinkeinoalueiden ja niihin liittyvien liikennejärjestelmäinvestointien kehittäminen seudullisesti on kriittisintä

Lausunto

4. Miten Rakennesuunnitelman 2040+ toimeenpanoa tulisi priorisoida?

- Ensisijaisesti kasvua tulisi ohjata raitiotiejärjestelmän vaikutusalueelle
- Samalla huolehdittava kasvun ohjaamisesta vahvoihin runkobussilinjoihin tukeutuviin alueisiin
- Lähijunaan tukeutuva maankäytön kasvu tulee kohdistaa niille seisakkeille, joilla tosiasiasa on sekä maankäytöllisiä että liikenteellisiä edellytyksiä parantaa joukkoliikennejärjestelmää
- Pidemmälle tulevaisuuteen on syytä tavoitella myös raidekapasiteetin lisäämistä palvelemaan lähijuna- ja muun liikenteen kehittämistä
- Kuntiin ajantasaiset maankäyttöpolitiikan linjaukset yhteensovittaen kunnan ja seudun asuntopoliittiset ohjelmat sekä omat asunto- ja maapolitiikan linjaukset

Lausunto

5. Miten Rakennesuunnitelma 2040+ huomioidaan kuntanne/organisaationne toiminnassa/suunnittelussa?

- Tampereen pormestariohjelma, strategia ja niihin pohjautuvat linjaukset samansuuntaiset rakennesuunnitelman tavoitteiden ja ratkaisujen kanssa
- Kaupunkiseudun kuntayhtymän systemaattinen seuranta on hyödylliseksi ja tarpeelliseksi seudullisen yhteistyön väline
- MAL-sopimuksella on suuri merkitys tavoitteiden ja niiden toteuttamisen edellytysten varmistamiseksi
- Tampereen maankäyttöpolitiikka huomioi rakennesuunnitelman tavoitteet ja ratkaisut
- PALM- ja asemakaavaohjelmassa konkretisoidaan kasvun ja investointien suuntaaminen

Lausunto

Muita huomioita Rakennesuunnitelmasta 2040+.

- Vastaa tavoitteisiin, seudun yhteinen rakennesuunnitelmatyö on merkityksellistä
- Kasvun suuntaaminen ja seudun liikennejärjestelmän investoinnit keskeisiä
- MAL-sopimus ja edunvalvonta vaatii yhteistyötä ja yksituumaisuutta
- Kasvua ei riitä kaikkialle, valintoja on pystyttävä tekemään

Kiitos!